

הלכות שבת שלג-שלד

תרכג

ג כשמפנה אלו ד' או ה' קופות לא יחלקן בקופות קטנות להולוכן בהרבה פעמים כדי להקל משאו מפני שמרבה בהולוך י' (עין ס' שב"ע יט):

ד ד' או ה' קופות שאמרו לאורה אחר או להלמד אחר שישב שם במקומו אבל אם יש לו הרבה אורחים מפנה כשיעור זה לכל אורה ואורה יט ובלבד שלא יגמור את האוצר י' ולא יפנה אחר לכולם אלא כל אחד יפנה לעצמו י" או אחר יפנה לו לבדו י"ז:

ה חבית של יין שהובאו על עגלה אסור להורידם בשבת אם לא להושיב שם אורחים או לצורך מצוה י" והוא שאין בהן יותר מט"ו סאין י"א כמו שנתבאר במפנה את האוצר י"ב ואף אם צריך לשתות מהן בשבת ימשוך משם וישתה י"ג ולא יורידן אפילו ע"י נכרי י"ד אלא במקום הפסד גדול כמ"ש בס' ש"ז י"ה אבל אם אי אפשר למשוך משם נותר להוריד י"ז אפילו ע"י ישראל כמה שצריך לו לאותה שבת:

ז כשם שהתירו כאן לצורך אורחים כמו לצורך דבר מצוה כך בכל מקום שהתירו איזה דבר לצורך מצוה מותר ג"כ לצורך אורחים י"ז ואינן נקראים אורחים אלא שבאו מעיר אחרת י"ח בין שנתארחו אצלו י"ט בין שזימן אורחים שנתארחו אצל אחרים י"א אבל כשיזמן חבירו שבאותה העיר שיעודו אצלו אינו נקרא אורה וסעודה הרשута היא י"א אלא אם כן זימנו לבא אצלו לכבוד האורה שיש לו שאז גם חבירו בכלל אורה לענין זה י"ב:

שלד דיני דליקה בשבת וכו' כ"ט סעיפים:

א נפלה דליקה בשבת גזרו חכמים שלא יצילו כלום מפניה אפילו למקום המותר במלטול והפצים המותרים במלטול י' ואפילו אוכלים ומשקים לא יציל אלא מה שצריך לו לאותה שבת בלבד כגון אם נפלה כליל שבת קודם הסעודה מציל מונו ג' סעודות הראוי לאדם לאדם הראוי לכהמה לכהמה ובשחרית מונו שתי סעודות ובמנחה מונו סעודה אחת י' שאם יהיה מותר להציל כל חפציו יש להוש שמהמת מרדת ההצלה שהוא בהול וחפז להציל ישבח שהיום שבת ויבא לכבות הדליקה י':

ב כמה דברים אמורים בבית שהדליקה בו אבל בתים הקרובים ויראים שתגיע להם

כח ראה תרומת הדשן שם. מ"א ס' תקפו סק"ג וראה גם לקמן שם סוף ס"א.
כט תרומת הדשן שם. רמ"א שם.
ל ב"י מ"ה ס"ב בדעת תרומת הדשן. רמ"א שם.
לא ב"י שם בדעת תרומת הדשן. רמ"א שם. ראה גם לעיל ס' שו סוף סכ"ג.
לב מ"ז סק"ב.

סימן שלד

א משנה ק"ו, ב. מור וש"ע ס"א.
ב גנ' שם ורש"י ד"ה לעולם וי"ה מבי' וראה גם רמב"ם פ"ג ה"ב.
ג משנה שם. מור וש"ע שם.
ד רבא בגנ' שם, ורש"י ד"ה וי' ותוס' גז' א ד"ה מתוך, הובא במ"ז סק"א. מור וש"ע שם. וראה לקמן סכ"ה (במומבר) שמעמם זה אסור להציל גם ע"י נכרי.

יז בעיא דלא איפשטא קבו, א, ודרא"ש פ"ה ס' א פסק לחומרא. מור וש"ע ס"ב.
יט סעיף ה.
יז גנ' קבו, א. מור וש"ע ס"ג.
יח כדלעיל סוף ס"ב.
יח בעיא דלא איפשטא בגנ' שם. ודרא"ש שם (ג, א) ודרא"ש פ"ה ס' א פסקו לחומרא. רמב"ם פכ"ז דמ"ג. מור וש"ע שם.
יט ש"ע שם.
כ אור ודע ה' שבת ס' פו בשם רבינו יואל. רמ"א ס"ג.
כא אור ודע שם. מ"א סק"ג.
כב לעיל ס"ב.
כג מ"א סק"ו.
כד אור ודע שם בשם ראב"ה.
כה ס"ז. וראה שם ס"ב.
כו מ"א שם.
כז תרומת הדשן ס' עב. רמ"א ס"א.

הלכות שבת שלד

תרכד

הדליקה יכולים להציל כל מה שירצו¹ לפי שהם אינן בהולין כל כרן שישכחו השבת מחמת מדרת ההצלה.

ואפילו מעות או שאר דברים המוקצים החשובים² מותר להם להציל והוא הדין שיותר לטלטלם כדי להצילם מפני הלסטים³ או מפני עבדי המושל הבאים לחפש בתיבתו וכיוצא בענין זה⁴ לפי שלא גזרו כלל על טלטול מוקצה במקום הפסד⁵ מרובה⁶ אלא אם כן אפשר להציל בענין אחר כגון מי ששכח ארנקי ברחוב שאסור להביאה לביתו אפילו בעיר המעורבת מפני שיכול להושיב שם שומר או לשמור בעצמו⁷ כמ"ש בסו"ר ס"ו⁸ וכן כל כיוצא בענין זה אבל יש אוסרים⁹ לטלטל מוקצה ואפילו במקום הפסד מרובה ואי אפשר להציל בענין אחר וכן עיקר¹⁰.

ואף על פי כן יש אומרים¹¹ שיותר להציל מעות וכיוצא בהם מפני הדליקה או מפני הלסטים לפי שאדם בהול על ממונו ובודאי יצילם מהפסד ואם לא תתיר לו להציל ע"י טלטול מוקצה יבא לידי איסור חמור¹² שיכבה הדליקה או שיחפירם וישמנם בקרקע¹³ וכיוצא בענין זה (ואף שיכול להצילם בלבד מכל מקום מחמת שהוא בהול ונחפו בהצלתם ויחר להצילם בכל הצלה שתורמן לו יותר במהרה אף שהיא באיסור חמור כי יאמר אך שאציל לא אציל בהיתר משא"כ כשהתירו לו להציל ע"י טלטול לא יציל ע"י איסור חמור¹⁴).

ומעטם זה יש מתירין¹⁵ אפילו להוציא דרך כרמלית כמ"ש בסו"ר ש"א¹⁶ אבל לפי שהרבה חולקין על היתר זה¹⁷ לפיכך אין להקל אלא באיסור טלטול¹⁸ שיש אומרים¹⁹ שלא גזרו כלל לטלטל מוקצה במקום הפסד מרובה אבל בכרמלית אין להקל כלל וגם אפילו בטלטול לבד אין להקל אלא בבתים הקרובים לדליקה²⁰ אבל בבית שהדליקה בו אפילו מונות אסור להציל יותר מג' סעודות²¹ וכל שכן מעות.

וכל זה ברדיקה ולסטים וכיוצא בזה שהדבר בהול²² (ונחפו הוא²³) מאד (להציל

ז מ"א סק"ג. מ"ו סק"ב. וראה גם לעיל סי' רמו ק"א וסק"ב. סי' שא ס"ב.
 יח ראה לעיל סי' רמו ק"א ס"ב, ודיעו ברדיקה שבודאי יבוא לכוני שהיא איסור חמור מרובן (למ"ד מלאכה שאינה צריכה פסור) ובלסטים שמא יבוא לאיסור דארויחא בחפדה, וז"ל לעיל סי' שא ס"א (איסור חמור, ברדיקה), וכפי' שא ס"ב (איסור של תורה, בלסטים).
 יט ב"ח ד"ה ומתב בעל התרומה.
 כ ראה גם לעיל סי' שא סוף סי' לו. וראה ק"א שם.
 כא הלכות ונענהו רבי שלום מנחשטט סי' נג. הובא במהר"ל הל' שבת סי' כח. הובא בגמ"א סי' שא סק"ה.
 כב סעוף מ.
 כג רמב"ן שם. רשב"א שם. ר"ן שם. מור וש"ע סי' כ.
 כד שקל יותר מאיסור כרמלית. אבל ראה לעיל סי' רב ק"א סי' ד וש"ן.
 כה דעה ראשונה שבתחילת הסעוף. וראה תהלה לדוד סק"ה. מ"ו וינונים.
 כו ב"ח ד"ה ומתב. מ"א ס"א.
 כז כדלעיל סי' א.
 כח מ"א סק"ג.
 כט ראה גם לעיל סי' שא ס"ב. סי' רמו ק"א שם.

ה ר"ח בתוס' קטו, א ד"ה כל רשב"א שם ד"ה כל. רא"ש פמ"ז סי' ג. ר"ן שם (ב ד"ה ודא. מ"ב פכ"ג הל"כ בדעת הרמב"ם. מור וש"ע שם.
 ז מור למוש ס"א.
 ח ספר התרומה סי' רכו (הובא בגמור). ר"ן (סו, רע"א) בשם התוס' וסח"ת. ש"ע סי' כ בשם שם מתירם.
 ט סקלמון בסמך שמונת רק בהפסד מרובה.
 י ספר התרומה שם. ר"ן שם. מ"ב פ"ו הב"ב בשם התוס'. ש"ע שם.
 יא ספר התרומה שם.
 יב ר"ן שם ונ"מ שם. מרדכי שם רמז תמו. מור וש"ע שם בדעת ספר התרומה.
 יג ראה גם לקמן סוף סי' יח. וראה לעיל סי' סוף סק"ו.
 יד ספר התרומה שם במעטם הב'. מ"א סק"ב במעטם הב'. יד סעוף יח. וראה שם ק"א סוף סי' ג, שנסתפק אי בני במה שיכול לשמור בעצמו.
 טו רמב"ן קנ"ג, א ד"ה הא רשב"א שם ד"ה אין. מור. ש"ע שם בשם שם אוסרים.
 טז ראה מור. וראה גם לעיל סי' שא סל"ט, שלא תתירו שום שבת ונזר משום הפסד מרובה. וראה לעיל סי' רכו כמ"ד (אם התירו לטלטל קצת משום הפסד מרובה).

הלכות שבת שלד

תרכה

מפניהם) אבל אם ירדו גשמים על סחורה המוקצה? כיון שאין הדבר כהול כל כך ^{אז} אין לחוש שיבא להציל על ידי איסור המור אם נאסר לו המלטול ולכן אין היתר בזה וכל כיוצא בזה אלא למלטל על ידי נכרי אם יש שם הפסד גדול כמו שנתבאר בס"י ש"ץ ^{כז}:

ג' הציל פת נקיה ^{כח} לשלש סעודות ^{כט} לא יהויר ויציל פת הרראה ^ל אבל אם הציל פת הרראה יכול לחזור ולהציל פת נקיה ^ל כי יכול להערים ולומר בפת נקיה אני הפצ' ^ל וכן יכול להערים להציל שלש סעודות מכל מין שאם הציל בשר שלש סעודות יכול להציל אחר כך גנים שיכול לומר בדגים אני הפצ' וכן שאר כל המינים ^ל ואפילו יש לו מה יאכל במקום אחר כל השבת רשאי להציל ג' סעודות מהדליקה ^ל לפיכך אפילו אם הציל הוא הרבה רשאים בני ביתו להציל כל אחד ג' סעודות אע"פ שיש להם מה יאכלו ממה שהציל הוא ^ל:

ד' מצילין מיום הכיפורים לשבת ^מ כגון אם חל יום הכיפורים בערב שבת ^מ ואף שעכשיו לפי הקביעות שבידנו אי אפשר שיהיה יום הכיפורים בערב שבת מכל מקום גם אם חל כה' ויודע שלא ימצא לקנות בערב שבת מצילין בו ג' סעודות לשבת ^מ אבל אין מצילין משבת ליום הכיפורים וי"ט ולא לשבת הבאה ^מ אבל ביום הכיפורים למוצאי יום הכיפורים מצילין מוזן סעודה אחת ^מ מפני עגמת נפש ^מ:

ה' מצילין לחולה ולזקן ולרעבתן כבינוני ^מ:

ו' לא אסרו להציל יותר מג' סעודות אלא כשמוציא וחזור ומוציא אבל כשמוציא הכל בפעם אחת מותר ^מ והוא שלא יהיו בכלים הרבה אלא בכלי אחד ^מ לפיכך מצילין סל מלא בכרות אע"פ שיש בו מאה סעודות ועיגול של דבילה וחכות של יין ואפילו אם פירש מליתו ^מ והביא אוכלין והניח לתוכו וחזר והביא והניח ^מ מותר אע"פ שמורה לאסורף ולכנסו ^מ הרבה פעמים אין בכך כלום שכוין שמוציא הכל בפעם אחת ^מ הצלה אחת היא ואפילו היו האוכלין בכלים ומערה אותם לתוך המלית מותר ^מ אבל להניח הרבה כלים מלאים אוכלים תוך המלית ולהוציאם בבת אחת אסור כיון שהם בכלים מחולקים ^מ ולא התירו להציל אלא בכלי אחד:

מה ירושלמי פפ"ו ה"ג. רשב"א ק"ו, ב ד"ה מצילין. ר"ן שם (מג, ב) ד"ה ומדאמרינן. שו"ע שם.
מו ר"ן שם. וראה ירושלמי שם. וראה גם לקמן סי' תרי"א ס"ה.
מז ירושלמי פפ"ו ה"ג. מ"מ פכ"ג ה"ה. שו"ע ס"ה.
מח ראה נג' ק"א, א ורש"י במא להציל וד"ה במא לקפל. רמב"ם פכ"ג ה"ב.
מט ב"י ד"ה ודא ממשנעות הר"ף (מה, א) ורא"ש פפ"ו כוס"ו ה' ורמב"ם שם. מ"מ שם. וז"ל ממשנעות מור ושו"ע ס"ו.
נ משנה שם. רמב"ם שם ה"ג.
נא גם שם. רמב"ם שם. מור.
נב רש"י שם ד"ה פירש.
נג רש"י שם ד"ה או כבא.
נד מור ושו"ע שם.
נה רמב"ן שם ד"ה בא לקפל. מ"מ שם. ב"י ד"ה ואפילו ממשנעות רש"י. מ"א סק"ה.
נו רמב"ן שם. ר"ן שם ד"ה הלכך ממשנעות רש"י. מ"א שם.

ל ב"י מו"ה וכתב ממשנעות שו"ת הרשב"א ח"א סי' תשפ"ו ח"ד סי' רע"ג. שו"ע ס"ב בשם יש מי שאומר.
לא ממשנעות הב"א שם. וראה לעיל סי' רמז ק"א סק"ב קרוב לפס"ו.
לב ס"ב ושו"ע. וראה שם במסגרת: ואפילו להביא לביט דרך כרמלית אם אי אפשר בענין אחר.
לג ברייתא ק"ו, ב. מור ושו"ע ס"ג.
לד רש"י שם ד"ה הציל.
לה פת קיבר שנשאל הרה"ר (רש"י שם).
לו ברייתא שם. מור ושו"ע שם.
לז ראה רש"י שם ד"ה לא יציל.
לח שלמי הבורים שם (מג, ב אות ד), בשם פסקי רא"ז פפ"ו ה"ב אות ג, בשם פסקי ר"ד ק"ו, א ד"ה ולשם הוא מוציא. מ"א סק"ה. אלה וזשא סק"ב.
לט ב"י ד"ה כתב הר"ן בפרק. מ"א סק"ד.
מ מ"א שם.
מא ברייתא ק"ו, ב. מור ושו"ע ס"ד.
מב רמב"ם פכ"ג ה"ה. לבש ס"ה.
מג מ"א סוף סק"ו.
מד ברייתא שם. מור ושו"ע שם.

הלכות שבת שלד

תרכו

ז כשם שהוא אינו רשאי להציל יותר מג' סעודות כך אחרים אינם רשאים להציל לו¹¹ אבל מותר לו לימור להם בואו והצילו לכם¹² אע"פ שיועד בהם שיהווירו לו¹³ ובלבד שלא יצילו כל אחד יותר מג' סעודות¹⁴ בכלי אחד¹⁵ ואע"פ שאינם בהולים כל כך על הדליקה שיבאו לכבותה¹⁶ אעפ"כ לא חלקו חכמים בגורתם.

ואם הם רוצים יכולים לזכות לעצמן במה שהצילו כיון שהוא אמר להם הצילו לכם הרי הפקדו להם וזכו מן ההפקדו¹⁷ ואם הם יראי שמים ואינן רוצים לזכות¹⁸ כיון שיודעים שלא מרצונו הפקדו¹⁹ אלא רוצים להחזיר לו ולקבל שכר על מורה הצלתם הרשות בידם ואין בזה משום שכר שבת²⁰ שהרי הכל שלהם שזכו בו מן ההפקדו אלא שהם מוחלים לו המותר על כדו שכרם אבל עדי כדו שכרם אינן מוחלים לו ושלחם הוא שזכו בו מן ההפקדו ואינו נקרא שכר שבת כלל²¹ ומדת חסידות שלא ליטול שכר על מורה הצלה שבשבת²² אע"פ שאינו שכר שבת כי החסיד יש לו לוותר משלו בכל דבר שיש בו נדנדו עבירה²³.

אבל אם לא אמר להם הצילו לכם אינם יכולים לזכות לעצמן כלל אם רצו אע"פ שהוא אינו רשאי להציל יותר כי אינו הפקדו בשביל כך מפני שלא נתייאש ממנו עדיין כי יכול לימור אני הייתי ממוציא לי אנשים שהיו מצילין לעצמן ומחזירים לי²⁴ ולפיכך אין הללו שהצילו רשאים ליטול שכר מפני שהוא שכר שבת כיון שלא זכו בו מן ההפקדו²⁵:

ח מותר לו להציל כלי תשמישו²⁶ הצריכים לו היום²⁷ (לג' סעודות הללו²⁸) כגון כוסות וקיתניות²⁹ (וכיוצא בה משאר כלי סעודה):

ט כל הצלה שאמרנו אינה אלא לחצר אחרת המעורבת עם חצר זו אבל לא לשאינה מעורבת³⁰ ואין צורך לימור לכרמלית שלא התירו איסור דברי סופרים בשביל ג' סעודות של שבת אלא ההצלה בלבדה³¹:

י וכל זה במוזנות³² וכלי תשמישו³³ הנימלים ביד אבל בגדים שיכול ללבושם מותר לו ללבוש ולעטוף כל מה שיכול לעטוף³⁴ ומוציא ופושט וחוזר ולובש ומוציא³⁵ אפילו כל היום כולו³⁶ שכיון שלא התירו להציל אלא בדרך לבישה וזכור הוא ולא יבא לכבות³⁷ ואפילו לרשות הרבים מותר לו להוציא בדרך לבישה³⁸ (אפילו לובש בו בענין

11 משמעות הנגזר קב, א. ראה תהלה לידו סק"ד.
 12 נח משנה שם. מור וש"ע ס"ז.
 13 נט ראה מ"א סוף סק"א. וראה גם לקמן סי' שלה מ"א.
 14 ס רמב"ם פ"ג ה"ד. מור וש"ע שם. שלשו הגבורים שם (מ"ב ב אות ג). מ"א סק"י.
 15 סא רמב"ם שם. ואצ"ל: אלא בכלי אחד.
 16 סב ראה פסקי ד"ה שם ד"ה ואמר לאחרים. הובא בר"ן שם (מ"ב, ב) ד"ה מתני' מצילין.
 17 סג ר"ן שם (מ"ב, א) ד"ה חשבון, ממשעות רש"י שם ד"ה מתקוריא. מור וש"ע שם.
 18 סד רבא בגמ' שם. מ"א סק"ב.
 19 סה רש"י שם ד"ה רלא נדא. מ"א שם.
 20 סו רבא שם מור וש"ע שם.
 21 סז רש"י ד"ה חסידו וד"ה ודב. ר"ן שם ד"ה דבא. מ"א סק"ג.
 22 סח רבא שם. מ"א שם.
 23 סט רש"י שם ד"ה חסידו. ר"ן שם. מ"א שם.
 ע ב"ח ד"ה ואם רצינ. מ"א סק"א.
 עא ראה מ"א סוף סק"ג.
 עב משנה קב, א. ש"ע ס"ו.
 עג רש"י שם ד"ה כל רמב"ם פ"ג ה"ב. ש"ע שם.
 עד ראה מ"א סק"ג.
 עה רש"י שם. ש"ע שם.
 עו ח"ק במשנה קב, א. מור וש"ע ס"ו.
 עז וראה לעיל סי' רסא ק"א סק"א.
 עח ב"ח ד"ה ואין מצילין. מ"א סק"ד.
 עט מ"א שם.
 פ משנה קב, א. מור וש"ע ס"ה.
 פא משנה שם. מור וש"ע שם.
 פב ברייתא שם.
 פג רשב"א יש ד"ה לובש. ר"ן שם (מ"ב, א) ד"ה מתני' ולבש. לביש ס"ה.
 פד מ"ז סק"ז. וראה גם מ"א שם.

הלכות שבת שלד

תרכז

שאין דרך ללבוש בן בחול כגון ב' הגדרות זו על גבי זו ואע"פ שיש אומרים שהשני הוא כמשויו כמו שנתבאר בס' ש"א⁹⁹ מכל מקום ברליקה הקלוץ¹⁰⁰ ויכול לומר לאחרים בזאז והצילוי ל¹⁰¹ והם לובשים כל מה שיכולים ללבוש¹⁰² ועומדים כל מה שיכולים לעומד ומצויאים ופושמים וחוזרים ולובשים ומצויאים:

יא יש אומרים¹⁰³ שלא אסרו להציל יותר מג' סעודות וכלי השמישו הצריכים לו היום אלא כשמצייל לחצר המעורבת או למבוי המעורב שהן סמוכים לרשות הרבים וגם אינן מקורין ודומה קצת לרשות הרבים אבל לבית אחר שעירב עמו יכול להוציא כל מה שירצה ואף לחצר לא אסרו אלא לחצר הכירו שהוא צריכה לערב עמו אע"פ שעירב עמו אבל לחצר שלו שאין צריך עירוב כלל יכול להוציא כל מה שירצה.¹⁰⁴

יב ויש אומרים¹⁰⁵ שאין חילוק כלל בכל זה שכיון שמעם האיסור הוא משום חשש כיבוי מה לי [ל]חצר מה לי לבית¹⁰⁶ מה לי לחצר הכירו מה לי לחצרו¹⁰⁷ ויש לחוש לדבריהם:

יב כל כתבי הקדש מציילין אותם מפני הדליקה¹⁰⁸ וכימי חכמי התלמוד¹⁰⁹ לא ניתנו ליכתב אלא כ"ד ספרים אבל לא תורה שבעל פה¹¹⁰ ולא כל הברכות¹¹¹ והתפלות¹¹² שתקנו חכמים אלא היו בעל פה ואף כ"ד ספרים לא ניתנו ליכתב אלא על עור כהמה טהורה ובכתב אשורי ולשון הקודש ובריו¹¹³ אבל לא על הנייר ולא בכתב או לשון אחר אפילו תרגום¹¹⁴ אלא היו מתרגמן בעל פה¹¹⁵ ולא במיני צבעונים¹¹⁶ כמ"ש בס' ל"ב¹¹⁷ גבי תפילין ואם נכתבו בכתב או לשון אחר אפילו בחול אסור לקרות בהם¹¹⁸ אלא מניחים במקום התורה והם מתאבדים מאליהם¹¹⁹ עם האזכרות שבהם הברכות ו"ב באותו כתב או לשון¹²⁰ ולפיכך אין מציילים אותם בשבת מפני הדליקה¹²¹ ולא (ממים) או שאר דבר המאבדם מפני שהם אסורים בטלמול¹²² (וגם בחול¹²³ אין להצילם אלא יניחם שיאבדו) אבל אם כתובים בלשון הקודש וכתב אשורי על נייר או במיני צבעונים¹²⁴ אע"פ שאסור לקרות בהם אפילו בחול¹²⁵ אעפ"כ מציילין אותם מפני הדליקה בשבת מפני האזכרות שבהם¹²⁶ חוץ ממגילת אסתר שאין בה

רש"י סא, ב ד"ה הברכות.
צט מסקנת התוס' קטן, ב מורה מגילה. מגילה מ, א ד"ה רב אשי. וראה גם לעיל ס' רפד ס"ד ובק"א סק"א. וראה רמב"ם פ"ב ד"ב.
ק רב הגאון קטן, א וכרשב"נ מגילה ה, ב. רא"ש פמ"ז ס"א. א. ר"ן שם (גב, סעיף ו' וי"ד).
קא ראה תוס' שם מורה לא. וראה גם הל' ת"ת פ"א ק"א סק"ב.
קב מסכת מפרים פ"א ה"ג. רמב"ם הל' תפילין פ"א ד"ה. וראה גם שבת קנ, סעיף ג. כ"מ שם.
קג סעיף ד.
קד רב הונא שם. רמב"ם שם.
קה גבי שם סעיף א. רמב"ם שם.
קו מ"א סק"ה.
קז רב הונא שם. רמב"ם שם וג"מ שם.
קח ראה גיטין ס, א. תוס' קטן, א ד"ה כך.
קט ראה רש"י שם ד"ה כך.
קי גמרא קטן, ב. רמב"ם שם הכ"ז.
קיא תוס' שם ד"ה הוי.
קיב ר"י תוס' שם מורה מגילה. מרדכי שם.

פח סעיף מב וש"ג.
פו ראה שבלי הלקט ס' קו. שלשי הגמרים שם (גד, ב אות ד) בדעת המב"ג.
פז משנה גג"ק, א.
פח מור וש"ע ס"ט.
פט ספר התרומה ס' רעה בסופו. הובא בר"ן (בב, ב) ד"ה ראה. הגהות מימוניות פכ"ג אות מ. ש"ע ס"א בשם יש אומרים.
צ ספר התרומה ס' ד"ה פסק מצילין. ש"ע שם.
צא רמב"ן קטן, א ד"ה מתני' כל. הובא בר"ן שם. מור. ש"ע שם בשם יש אומרים.
צב ר"ן שם. מור ולבוש ס"א.
צג לבוש שם.
צד משנה קטן, א. מור וש"ע ס"ב.
צה הגהות מימוניות פכ"ג אות ש בשם ר"י. ב"ה ד"ה כל כתבי מ"א סק"ה.
צז נעמ"ס, א. רש"י ד"ה והא וע"ב ד"ה ודברים. וראה גם תמורה יד, ב.
צח שבת קטן, ב.
צח הגהות מימוניות שם. מרדכי שם רמז שנו. וראה גם

הלכות שבת שלד

תרכה

אזכרות¹⁹¹ מפני שנשתלחה ליכתב ברהי פרס ומדי¹⁹² ולפיכך אין בה קדושה¹⁹³ אלא אם כן כתובה כהלכתה¹⁹⁴.

ובל זה בימיהם אבל עכשיו משום עת לעשות לה' הפרו תורתך¹⁹⁵ התירו לכתוב¹⁹⁶ כל הספרים אפילו של תורה שבעל פה¹⁹⁷ וכל הברכות¹⁹⁸ והתפלות¹⁹⁹ מפני שנתמעט הלב ונתרבה השכחה²⁰⁰ ולכן מצילין אותם²⁰¹ מפני הדליקה ומכל מקום התורפה²⁰² בשבת.

וכן התירו משום עת לעשות לה' וגו' לכתוב אפילו כ"ד ספרים תרגום²⁰³ וכל לשון²⁰⁴ וכל כתב²⁰⁵ על הניד²⁰⁶ מפני שאין כל אדם יכול לכתוב אשורית²⁰⁷ וגם אין הכל מבינים לשון הקודש²⁰⁸ וגם אין ספק ביד הכל לקנות הקלף²⁰⁹ ולכן מצילים אותם ג"כ²¹⁰ מפני הדליקה ומכל מקום התורפה²¹¹.

אבל מכל מקום אסור לכתבם במיני צבעונים אפילו בזמן הזה²¹² מפני שבקל יוכל לקנות דיו כמו מיני צבעונים ואם נכתבו אסור לקרות בהם אפילו בחול²¹³ ואעפ"כ מצילין אותן²¹⁴ מפני הדליקה ומכל מקום התורפה מפני האזכרות שבהם חוץ ממגילת אסתר שאין בה אזכרות²¹⁵.

במה דברים אמורים כשנכתבו בכתב אשורית ולשון הקודש אבל בכתב או לשון אחר מותר לכתבם אפילו במיני צבעונים וקורין בהם ומצילין אותם²¹⁶.

ובל זה וכ"ד ספרים של תורה שנכתבו אבל שאר ספרים מותר לכתוב במיני צבעונים בכל ענין וקורין בהם ומצילין אותם²¹⁷:

יג. לא התירו בזמן הזה לכתוב בשאר לשונות אלא כשאריות העם בקיאין באותו לשון אבל אם אינן מבינים אותו אסור לכתוב ואין קורין בו ואין מצילים אותו (בין בכ"ד ספרים בין בשאר ספרים של תורה שבעל פה) שהרי לא התירו אלא משום עת לעשות לה' וכשאין העם מבינים לא שייך עת לעשות לה'²¹⁸.

(וכן אסור לכתוב שמות שאינן נמחקין או פסוקים בקמיעות או בשאר מקומות שלא שייך בהם עת לעשות לה'²¹⁹) ואפילו כותב אשורית ולשון הקודש ובריו על הקלף

קגז תום' שם. מרדכי שם. שולע סי'ג בשם יש אמורים.	קל מ"א סק"ת. וראה גם הל' ת"ת פ"א ק"א סק"ב.
קדז מרדכי שם. מ"ז סק"א.	קלא מ"א שם.
קטז מרדכי שם. שולע שם.	קלב תום' שם. ר"ה שם. רא"ש שם. ר"ן שם. מור ושולע שם.
קטז תום' שם. מרדכי שם. שולע שם.	קלג מור ושולע שם.
קצז תדלים ק"ש, קבו.	קלד ראה דמעים לעיל ס' רפר בק"א: דיש בהם קיח גיטין ס' א.
קצז ראה רש"י שם ר"ה ווא. רא"ש שם.	קלז ריעותא וזלוגל לתורה שנמחקין מהר שאינן מתקיימן.
קכא הגהות מימוניות שם. מרדכי שם.	קלה מ"א סק"ת. וראה לעיל ס' רפר ק"א סק"א.
קכב רש"י גיטין ס' ד"ה כ"ג. וראה גם ר"ה שם. מ"א סק"ב.	קלו תום' קמו"ב כ"ד ה"ו. מרדכי שם. מ"א שם.
קכג ר"ה שם. רא"ש שם. הגהות מימוניות שם. מור ושולע ס"ב.	קלז תום' שם מר"ה מגילה. מרדכי שם. שולע ס"ג. מ"א שם.
קכד מור ושולע שם.	קלח מ"א סוף סק"ה בדעת השולע ס"ב.
קכה ר"ה שם. ר"ן שם.	קלט מ"א שם.
קכו ר"ן שם. מור ושולע ס"ב. מ"ז סק"ט.	קמ ר"ן (מג, א) סוף דיבור הראשון.
קכז ראה מ"א סק"ו.	קמא שול"ת הרשב"א ח"ב ס' רפא. כ"י ר"ה וכן הברכות. לבוש ס"ד. מ"ז סק"ב. וראה גם שולע י"ד ס' קמט סוף ס"ב.

הלכות שבת שלד

תרכט

הרי לא ניתנה תורה לכתב אלא ספר שלם ולא פרשיות פרשיות ^{קכב} אלא משום עת לעשות לה' ^{קכג} כמו"ש בי"ד סי' רפ"ג] ^{קכד} ולפיכך אין קורין בהם ואין מציילין אותם בשבת מפני הדליקה ^{קכה} שהרי אינן בכלל כתבי הקדש ^{קכז} (אבל מציילים אותם ממים או שאר דברים המאבדים ^{קכח} שהרי אינם אסורים במלטול כמו"ש בס"י ש"ח ^{קכט} שאפילו קמיע שאינו מומחה מותר לטלטלו) ומכאן אמרו חכמים ^{קל} כותבי קמיעין וכל כיוצא בהם מותרים שלא שייך לומר בהם עת לעשות לה' ^{קל} הרי הם כשורפי תורה שהרי לא יצילו אותם ^{קלא} מפני הדליקה בשבת ^{קלב} וינחום לישרף ^{קלג}.

ויש אומרים ^{קלד} שמותר לכתוב ולהציל שכיון שניתן רשות לכתוב ואזכרות בברכות וכן פסקים שבסודרו תפלות ותחנונים משום עת לעשות לה' הוא הדין שניתן רשות לכתבם בקמיעות ^{קלה} או שאר מקומות אע"פ שלא שייך בהם עת לעשות לה' ובלבד שלא יכתבם במקום שיוכלו לבא לידי בזיון כגון באגרות כמו"ש בי"ד סי' רע"ג ^{קלז} והעיקר כסברא הראשונה ^{קלח}:

יד תורה שבכתב קודמת להציל לתורה שבעל פה ^{קמ}:

מזו ספר תורה שבלה ^{קמא} או נמחק ^{קמב} ויש בו ללקט פ"ה אותיות ^{קמג} אע"פ שאין בהם אזכרה ^{קמד} הרי הוא עומד בקדושתו ^{קמה} ומציילין אותו לפי שכן מצינו ספר שלם בתורה שאין בו אלא פ"ה אותיות ^{קמז} דהיינו פרשת ^{קמח} ויהי בנוסע הארון שנחשבה לספר בפני עצמו ^{קמט} והוא שפ"ה אותיות אלו הן תיבות שלמות אע"פ שהן מפורדות ^{קנ} אבל תיבה שנחטר ממנה אות אחת אין הנשאר ממנה מצטרף לעלות לחשבון פ"ה ^{קנא} ואם יש כספר תורה זו אוזכרה ^{קנב} אחת שלימה מציילין אותה כשבוילה לברא אע"פ שהשאר כולה נמחק ובלא:

מזו תיבות של תרגום שבמקרא כגון יגר שההרות ^{קנא} וכדגא תימרון להום ^{קנב} שכתבו בלשון הקודש ^{קנג} אע"פ כ הן מצטרפות ועולות לחשבון פ"ה ^{קנד}:

יז כל דבר שמציילים אותו מפני קדושתו מציילין אותו אפילו לחצר שאינה מעורבת ^{קנז}

קמב גיטין פ"א, א. רמב"ם הל' ס"ת פ"ז ה"ד.	קנח ספר חסידים סי' תתנ. כנסת הגולה הגה"פ. מ"א קמ"ו.
קמג גיטין שם. ר"ף שם (כה, רע"א).	קנט ברייתא קמ"ג, ב. רש"י שם ד"ה פ"ה אותיות. וראה סי' ה' זה בשוע"ר לא הניע לדינו, וראה שו"ע שם ס"ב ופ"ו סק"א הש"ך סק"ג. וראה גם לעיל סי' רפ"ד.
קמה ברייתא קמ"ג, ב. שו"ת הרשב"א שם. דעה א' בשו"ע סי"ד.	קסא ברייתא קמ"ג, ב. מור וש"ע סוף ס"ב.
קמו ראה רש"ל בבבארי לגור הובא בב"ח ד"ה כל כתב.	קסב גמ' שם. משמעות מור וש"ע שם.
קמז ראה נפרא קמ"ג, א וטו"ס ד"ה כך.	קסג רש"י שם ד"ה כגון. לבוש סוף ס"ב.
קמח סוף ע"א.	קסה בבב"ר י, לד"ל.
קמט ברייתא קמ"ג, ב.	קסז ר"ב חסרא קמ"ג, ב. אליבא רב הונא, ורש"י שם ד"ה בתיבות. מור וש"ע שם.
קנ משמעות שו"ת הרשב"א שם.	קסח ר"ח על הגליקן שם. ר"ן שם (ג, א) ד"ה ספר.
קנא רש"י שם ד"ה כשורפי.	קסט מור וש"ע שם, מנ"מ שם.
קנב רש"י שם ד"ה נשרפין.	קע ברייתא לא, מו. גמ' קמ"ג, ב. רמב"ם מופכ"ג. ב"י סד"ה גמ"ש בספר ברע"ת הפור.
קנג ברייתא שם.	קעא ירמ"ג, י. יא. רש"י שם ד"ה תרגום.
קנד מור. שו"ע שם בשם יש אומרים.	קעב ברייתא ורש"י שם.
קנה כ"י שם. לבוש שם. מ"ז סק"ב.	קעג גמ' שם.
קנו סי' זה בשוע"ר לא הניע לדינו, וראה רמ"א שם סי"ג.	קעד חת"ק במשנה קמ"ג, ב. מור וש"ע סי"ז.
קנז רש"ל שם. ב"ח שם. מ"א סק"ב.	

הלכות שבת שלד

תרל

או למכוי שאין בו שיתוף^{קטז} ובלבד שיהיו כל תיקוני קיימים דהיינו ג' מחיצות ולח^{קטו} או קורה^{קטז} שלא הקילו בכתבי הקדש אלא לענין חסרון תיקון העירוב או השתוף בלבד אבל לא לענין חסרון תיקון אחר בין במכוי בין בחצור^{קטז}:

יח מציילין תיק הספר עם הספר ותוקן התפילין עם התפילין^{קצט} אפילו לחצר שאינה מעורבת^{קצ} אע"פ שיש בתוכם מעות^{קצ} ולא הצריכותו לנער המעות מהם כי שמא בתוך כך תתחוק הרליקה ולא יוכל להצילם כולל^{קצ} וכן אם הניח תפילין בארנקי מלאה מעות יכול להצילה מפני הרליקה או מפני הגנבים והגולנים למקום שיכול להציל התפילין^{קצ} ואין מחייבים אותו להוציא התפילין ממנה אפילו הניחן בתוכה בשבת^{קצ} (ע"י נבדרי^{קצ}) שע"י ישראל אסור להצניע תפילין בתוכה שאי אפשר שלא יטלמנה קצת^{קצ} והיא^{קצ} בסיס להמעות שבתוכה^{קצ} אבל לכתחלה אסור להניח תפילין לתוכה בשעת הרליקה כדי שציל אנג התפילין שהרי לא התירו אלא מחמת חשש שמא לא יוכל להציל התפילין כולל אם יצטרך להוציאם ממנה ואיך יניחן שם לכתחלה^{קצ} אבל מותר להניח בתוכה תפילין מערב שבת כדי שיוכל להצילה עמקן בשבת לחצר שאינה מעורבת אם הפול דליקה או מפני גנבים והגולנים כיון שמניחן בשעת חירת^{קצ} והוא הדין למוזח או ספר^{קצ}.

אבל אם מניח (טבעת^{קצ} או) אוכלין לתוך ארנקי אינן מועילין שיוכל להצילה על ידי כך מביט שהרליקה בו אפילו לחצר המעורבת^{קצ} כי אין (הטבעת^{קצ} או) האוכלין חשובים לגבי הארנקי והן בטלין אצלה ולפיכך אף אם אי אפשר לנערן ממנה אינו רשאי לטול את הארנקי בשבילן אלא יניחן לישרף עם הארנקי.

ויש מתיירין^{קצ} להניח עליה אפילו לכתחלה^{קצ} בשעת הרליקה כבר או תינוק או שאר דבר שמותר להצילו לחצר המעורבת אע"פ שהארנקי חשובה ממנו^{קצ} הרבה ונוטלה ומצילה על ידי כך מביט שהרליקה בו לחצר המעורבת^{קצ} ואף שלא אמרו כבר או תינוק אלא למת בלבד^{קצ} כמ"ש בס"י שו"א^ד מכל מקום מפני הפסד הרליקה הקילו גם כן כמו במת^{קצ} ואתה הארנקי טפלה לדבר המותר שעליה והרי זה כמצילו דבר המותר בלבדו ויש לסמוך על זה^{קצ} להקל ברבי סופרים במקום הפסד מרובה.

קפא ראה גם לעיל סי' שי סוף סי"ד.
קפט מ"א סק"ב.
קצ מ"ז סק"ג.
קצא מרדכי רמז שצח.
קצב ספר התרומה שם. מרדכי שם. מור.
קצג מרדכי שם.
קצד ספר התרומה שם. מרדכי שם. מור.
קצה ירושלמי פס"ז ה"ב. הובא בספר התרומה שם וכמ"ל ל"ח (מור, ד) ומרדכי שם ונזיר. שו"ע סי' כ"ש יש מתירים.
קצו מ"ז סוף סק"ד.
קצז מ"א סק"ב.
קצח סמ"ק סי' רפא (ע' רצו). שו"ע שם.
קצט קמ"ב. ב.
ר סעף ז.
רא ספר התרומה שם. מ"ג שם. מרדכי שם. הגדה הלבוש סי"ג.
רב כ"ח מו"ח כתב בספר הנצות.

קצה שבלי הלקט סי' קצו בשם הר"ר ישעיה (פסקי ר"ד קז, א ד"ה להדין). שו"ע שם.
קעו רב אשי ק"ו, רע"ב מור וש"ע שם.
קעז רחבה טפה, כחלקמן סי' שסג ו"א ו"ג.
קעח ר"ן (מג, ב) ד"ה שלש. הובא ב"י ד"ה ונ"ש מציילין ולענין תנולגה ראשו להד"ר או לברמלות ראה לקמן סי' שג.
קעט משנה קמ"ב. ב מור וש"ע פמ"ו.
קפ ת"ק שם במשנה. וראה גם מור וש"ע סי' י"ג.
קפא משנה שם. מור וש"ע פמ"ו.
קפב גמ' שם. מ"א סק"ב.
קפג מור בשם ספר התרומה סי' רמה במופג, ע"ש שו"ע פמ"ו.
קפד מ"א סוף סק"ב.
קפה ראה לעיל סי' רעו גמ' פ"ט. וראה גם סי' רעו פ"ו. סי' שט פ"ו.
קפו את הארנקי. משא"כ לענין התפילין ראה לעיל סי' שט פ"ו.
קפז הארנקי.

הלכות שבת שלד

תרלא

וכל זה בבית שהדליקה בו אבל בבתים הקרובים יש מתירין לטלמל אפילו מוקצה בלבד אם יש בו הפסד מרובה והוא הרין מפני הלסמים כמ"ש למעלה:

י"ג יש מתירין לה לומר לנכרי להציל ספרים אפילו דרך רשות הרבים שלא גזרו על שבות אמירה לנכרי במקום בויון כתבי הקודש ואף שלא התירו להציל לכתביות אע"פ שאין איסורה אלא שבות מדברי סופרים מכל מקום אינו דומה שבות הנעשה ע"י ישראל לשבות אמירה לנכרי:

כ הגלוינים שלמעלה ושלמטה ושבת פרשה לפרשה ושבת דף לדף ושבת ספר לספר אין מציילן אותם אם נתחבו מן הספר או שנחמק הספר ולא נשתתרו בו פ"ה אותיות:

כא המזינים דהיינו האדוקים בעבודה זרה וכן מומרים לעבודה זרה שכתבו להם כתבי הקדש אע"פ שכתובים אשורית בלשון הקודש על הקלה ובריו אין מציילן אותם וכן כחול שורפם עם האזכרות שבהם מפני שביון שהם אדוקים בעבודה זרה בודאי כתבו אותן לשם עבודה זרה ומכאן יש להזהר על אותן מטבעות של זהב וכסף שיש עליהן שם בן ד' אותיות שטבעו אותו המזינים לשם עבודה זרה שאסור לתלותם וגם אין להחזיק אותן ברשותו אלא יתוכס מיד כדי שלא יהיה זכרון למעשיהם שעשו לשם עבודה זרה שמתעם זה צריך לשרוף הספרים שלהם עם האזכרות שבהם:

כב תיבה שאחז בה האור מצדה האחד מותר ליטול עור של גדיים המותר במלטורי ע"ד שנתבאר בס' ש"ח דכא ולפרוס אותו עליה סמוך לאור כדי שלא יתפשט האור יותר שבעבור הוא מתהדק ואינו נשרף ומגן על התיבה:

ומותר לעשות מחיצה בכל הכלים בין ריקנים בין מלאים להפסיק הדליקה ואפילו בכלי חרס הדרישים מלאים מים אע"פ שהם אינם יכולים לקבל את האור ומתבקעים ומכבים את הדליקה לא גזרו במקום הפסד על גרם כיבוי כוונתו שבשעה שנותן המים יש דבר המפסיק בינם לאור דהיינו דופני הכלי שנותנם בתוכו והאור הוא שמבקע את הכלי ומכבה את עצמו והאדם הנותן מים אינו אלא גורם בעלמא כמו שנתבאר בס' רס"ה דכס:

ר"ג ראה מ"א סקכ"א.	ר"ט לבוש שם.
ר"ד סעף ב.	ר"ז ב"ח שם מ"ו סמ"ו.
ר"ה שבלי הלקט סי' קמו בשם גאון שו"ע סי"ח.	ר"ח ראה רמב"ם הל' יסורי התורה פ"ו הל'.
ר"ו שבלי הלקט שם מעורבין צ"ח, א. לבוש סי"ח. מ"א סקכ"ג. וראה לקטן סוף סכ"ה.	ר"ט רבי שמעון בן גנס במשנה ק"א. א. מור ושול"ע סכ"ב.
ר"ז ראה לעיל סי' ט.	ר"כ ראה תוס' ט"ז, א ד"ה מומיין. וראה מ"מ ענינים.
ר"ח ראה לבוש שם. וראה גם לעיל סי' שמו סוף סי"ב.	ר"כא כ"ח, ט"ז מציילן לבאן.
ר"ט ר"ף (מג, א). רמב"ם פכ"ג דכ"ז. רא"ש פמ"ז סי' א. שו"ע סי"ב.	ר"כב גמ' ורש"י ק"ב, תע"ב.
ר"י גמ' קמ"ו, א ורש"י ר"ה הל' ור"ה דלמא. מ"א סקכ"ד.	ר"כג רש"י שם שנו"א ד"ה מפני.
ר"יא ברייתא קמ"ו, א. מור ושול"ע סכ"א.	ר"כד ר"ש בן גנס שם במשנה. מור ושול"ע שם.
ר"יב רבינו ירוחם ג"כ ח"ו (ע, ב). שול"ע שם. ד"מ את ד. וראה רש"י שם ד"ה ספרי מניין. וברעל"ס סי' לט סי"ד וש"ג.	ר"כה מרדכי רמז ששע בשם רבינו יואל. רמ"א סכ"ב. לבוש סכ"ב. וראה גם לעיל סי' רס"ה ובק"א סק"ג (לצורך מצוה).
ר"יג רבינו ירוחם שם. רמ"א סכ"א.	ר"כו לבוש שם.
ר"יד רש"י שם. לבוש סכ"א. ב"ח ר"ה המניין.	ר"כז תוס' מו, ב ד"ה מפני בשם ר"ח. מ"א סקכ"ו וסי' רס"ה סק"ג.
ר"טו ברייתא שם. מור ושול"ע שם.	ר"כח רש"י שם ד"ה אלא.
	ר"כט סעף ה.

הלכות שבת שלך

תּרלכ

כג מלית שאחו כה האור מצד אחד מותר ליתן עליה משקין רחוק קצת מן האור כדי שיכבה האור כשיגיע לשם⁷¹ ואף על פי שאין כאן דבר המפסיק בינם לאור מכל מקום הם אינם מכבין כלל מה שגדלק כבר אלא שמונעים האור מלרלוק יותר⁷² והוא ככה מאלו⁷³.

כמה דברים אמורים במשקים שאינם מלבנים⁷⁴ אבל מים או שאר משקים המלבנים אסור ליתן על המלית משום גזרת סחיטה⁷⁵ או משום ששריית הבגד זהו כינוסו⁷⁶ כמ"ש בס' ש"ב⁷⁷ ושי"מ⁷⁸:

כד מלית מקופלת שאחו כה האור פושטה ומתכסה בה⁷⁹ כדי שלא יתפשט האור יותר⁸⁰ ואף אם על ידי זה נכבה מה שגדלק כבר אין בכך כלום כיון שאינו מתכוין לכך⁸¹ ולא פסיק רישיה הוא⁸² ולכן לא ירוין וקפויין וינענע אותה אנה ואנה כדי שיכבה אלא מתכסה בה כדרכה⁸³ וכן ספר תורה שאחו בו האור פושטו וקורא בו⁸⁴ כדי שלא יתפשט בו האור יותר ואף אם על ידי זה נכבה מה שגדלק כבר אין בכך כלום וכלכבר שלא ינענע אותו אנה ואנה:

כה אסור לומר לנכרי לכבות הדליקה⁸⁵ משום הפסד ממונו אפילו להאומרים שמלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדברי סופרים והכיבוי היא מלאכה שאינה צריכה לגופה⁸⁶ כמ"ש בס' רע"ה⁸⁷ ובמקום הפסד גדול יש להתיר אמירה לנכרי בדבר שאינו אסור לישראל אלא מדברי סופרים כמ"ש בס' ש"ר⁸⁸ מכל מקום כאן בדליקה שהדבר בהול ונחפו הוא מאד להציל ממונו ואין לבו עליו ואם נתר לו כלום אף הוא לא יתן דבריו לשיעורים ויבא לכבות בעצמו⁸⁹ (ומטעם זה אסור ג"כ להציל ע"י נכרי בבית שהדליקה בו יותר מג' סעודות וכלי השמישו הצריכים לו היום כמ"ש למעלה⁹⁰) אבל מותר לומר לו לכבות מפני ספרים⁹¹ אם אי אפשר בענין אחר⁹²:

כו נכרי שבא לכבות מעצמו אין צריך למהות בידו⁹³ לפי שהנכרי יש לו שקול הדעת ששוקל בדעתו שכך דאיו לו לעשות מפני שישתכר בו עכשיו או לאחר זמן⁹⁴

רמא כ"י ר"ה וטילת. לבש סב"ג.
רמב כ"ח ר"ה ומו"ש רבנו ואינו. מ"א סקב"ה. מ"ז שם בסופו.
רמג ברייתא שם. רמב"ם פ"יב הל' ה"ו. מ"א שם.
רמד משנה קכ"א, א.
רמה ר"ן שם (ס"א, א) ר"ה ובמקום. הובא כ"י ר"ה כתב הרמב"ם. מ"א ס"ק ל.
רמו סעף א.
רמז סעף יב.
רמח ר"ן ומ"א שם.
רמט סעף א.
רנ ראה מ"א סוף סק"ל וסקב"ג. וראה רשב"א שם קטו, א ר"ה מצילין בשם הירושלמי פ"ז הל' ג.
רנא ראה רשב"א שם. וראה לעיל ס"ח.
רנב משנה קכ"א, א. מור וש"ע סב"ה.
רנג ר"ן שם (בה, ר"ע).

ול רב יהודה ק"ל, א. מור. ש"ע סב"ד בשם רש אמרים. וראה גם לעיל סי' רכה ס"ח.
רל תוס' מו, ב ר"ה מפני. ר"ן שם (כ"א, ב) ר"ה ניצונות. מ"ז סק"ו.
רלב לבש סב"ד. מ"ז שם. וראה לעיל סי' רכה ק"א ס"ק ג. לקנן סי' תקד ס"ט.
רלג הגהות מייסונות פ"ב אות ג. מור וש"ע שם.
רלד לדעת המתירים לעיל סי' שב סב"א (ראה ק"א שם ריש ס"ק א). וראה אבני נור א"ח סי' קם.
רלה תוס' קכ, א ר"ה גזון בשם רשב"ם. הגהות מייסונות שם. מור וש"ע שם. והיינו לדעת האוסרים לעיל שם (ראה ק"א שם).
רלו סעף כ"א.
רלז סעף יג.
רלח ברייתא קכ, סע"א. מור וש"ע סב"ג.
רלט מ"ז סק"ו.
רמ מור.

הלכות שבת שלד

תרלג

ולהנאת עצמו הוא מתכוין¹⁰¹ ואפילו הוא עבדו המושכר לו לזמן אין צריך למחות ברגל¹⁰² ממעם שנתבאר בס"י רמ"ד¹⁰³.

אבל קמן שבא לכבות צריך למחות בידיו¹⁰⁴ אפילו לא הגיע לחינוך¹⁰⁵ ואפילו אין אביו שם¹⁰⁶ לפי שהקמן אין לו שקול הרעת שיתכוין להנאת עצמו אלא כיון שיעוד שדליקה זו היא הפסד לאביו (או לישראל אחר¹⁰⁷) הרי הוא מכבה מן הסתם בשבילו כדי לעשות לו נחת רוח¹⁰⁸ אבל קמן המחלל שבת להנאת עצמו אין צריך למחות בו אלא אכיו בלבד אם הגיע לחינוך כמ"ש בס"י שם¹⁰⁹ ע"כ:

בז כדליקה התירו לומר כפני הנכרי כל המכבה אינו מפסיד¹¹⁰ ואם אינו כאן יכול לקרותו לכאן ולומר כן בפניו¹¹¹ כמ"ש בס"י ש"ז¹¹²:

בח יש ואומרים¹¹³ שכל מה שאסרו חכמים בדליקה לא אסרו אלא בימיהם שלא היו שיריים בין הנכרים ואפילו בגלותם היו להם מקומות לעצמם¹¹⁴ אבל בזמן הזה אותם ששיריים בין הנכרים ויש חשש סכנת נפשות כשהדליקה מתגברת שאז הם חוטפים ושוללים וכשאדם מעמיד עצמו על ממונו יבאו להרוג אותו¹¹⁵ מותר לכבות הדליקה בשבת אפילו הדליקה היא בבית נכרי¹¹⁶ כי יש לחוש פן התגבר הדליקה ויבאו לחנוף ולשלוף ולהרוג¹¹⁷ וכל הוריו לכבות הרי זה משובה¹¹⁸ ומכל מקום הכל לפי הענין שאם הם בטוחים בוראי שלא יהיה להם סכנה בדבר אסור לכבות¹¹⁹ אבל כחשש ספק סכנת נפשות מותר לכבות¹²⁰ וכן נוהגין ע"ד.

ומכל מקום לא הקילו אלא בכיבוי הדליקה שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה ויש חשש סכנה אם לא יכבה אבל משום הצלת ממונו אסור לחלל שבת¹²¹ אפילו במלאכה שאינה צריכה לגופה¹²² ואפילו בדבר שעיקרו מדברי סופרים כגון איסור התומין¹²³.

ואם עבר וחילל צריך כפרה והכפרה הסיכמו האחרונים¹²⁴ שיתענה מ' יום אע"פ שאינן רצופים אלא ב' וה' ולא יאכל בשר ולא ישתה יין¹²⁵ כלילה שאחר התענית¹²⁶ ויתן י"ח פשוטים לצדקה במקום המאת¹²⁷ אם נתייב בה והוא שיעור סלע של

רסו אור זרוע ח"ב סי' לה. הגהות אשרי עירובין פ"ד סי' ג. תרומת הדישן סי' נה. רמ"א סכ"ג.
רסז לבוש סכ"ג.
רסח ראה לעיל סי' שכט פ"ז וש"ג.
רסט תרומת הדישן שם. רמ"א שם.
ער תרומת הדישן שם.
רעא רמ"א שם.
רעב תרומת הדישן שם. רמ"א שם.
רעג אור זרוע שם. תרומת הדישן שם. רמ"א שם. וראה גם לקמן סי' תקדו ס"א. וראה לעיל סי' שכט פ"א.
רעד רמ"א שם.
רעה תרומת הדישן פסקים סי' מ. רמ"א שם.
רעו לבוש סכ"ג.
רעז ראה תרומת הדישן שם. מ"א סק"ג. וראה לקמן סי' תקטו ס"ג.
רעה לבוש שם.
רעט תרומת הדישן שם. רמ"א שם.
רפ מ"ז ס"ב. וראה גם לקמן הל' גדר סי' קפה סק"א.
רפא תרומת הדישן שם בשם מרדכי מו"מבורג. רמ"א שם.

רנד רש"י שם י"ח נכרי. לבוש סכ"ה. מ"א סק"ג.
רנה הגהות מרדכי שם רגז תכב בשם ר"א. והבא בב"י י"ח וכתב בהגמ"ר לבוש שם. מ"א סק"ה.
רנו סוף י"א. וראה במגוין שם מוספת רבינו במהד"ב. שבעשה מעצמו אין צריך למחות בידו אפילו שלא במקום דליקה והפסד.
רנז משנה שם. מור ושליע שם.
רנח תוס' י"ח שמוע. ב"ח י"ח א"י.
רנט משמעות ב"י מר"ה וכתוב בהגמ"ר בדת הר"ף (גה"א) ורא"ש פמ"ז סי' י.
רס רבינו ירוחם ג"א ח"א (ו' ג). והבא ב"י שם. וראה גם ר"ן שם במקף הברי. וראה גם לקמן סי' שגג ס"א. סי' שסב ס"ז. וראה ב"י השלחן סי' קמו ס"ק יא י"ח ולבאורה.
רסא ר"ן שם. ב"י שם. מ"א סק"ב. וראה פ"ז סק"ב.
רסב סוף אי"ב.
רסג רבי אמי קמ"א. מור ושליע סכ"ג.
רסד רא"ש פמ"ז סי' י. מור ושליע שם.
רסה סוף ע"ש.

הלכות שבת שלד-שלה

תרלד

תורה¹⁹⁷ וכמה שיעור סלע במטבעות שלנו יחבאר ב"ד סי' ש"ה¹⁹⁷ ע"ש ואם ירצה לפירות התענית יתן בעד כל יום לערך ו"ב פשוטים¹⁹⁷ אם אפשר לו והעשיר יתן יותר¹⁹⁷ הכל לפי עשירו¹⁹⁷ שהרי מעם הפדיון ששקול צער הממון כנגד צער התענית ובעשיר דין מאה מנה כדן פרוטה לעני¹⁹⁷ ואם יוכל לדחות התענית לימות החורף יחבאר בס' תקס"ח¹⁹⁷.

וכל זה במחלל שבת בשביל הצלת ממון אבל המכבין הדליקה במקומות שיש שם חשש סכנה בדליקה ורוצים להחמיר על עצמן ולעשות תשובה על זה אין מניחין אותם כדי שלא ימנעו מלכבדות¹⁹⁷:

כמ גחלת של מכתב לא שייך בה כיבוי מן התורה¹⁹⁷ הואיל ואינה בוערת¹⁹⁷ אבל אסור לכבותה מדברי סופרים¹⁹⁷ ואם היא מונחת במקום שריבים נזוקים בה מותר לכבותה¹⁹⁷ שבמקום הזק הגוף של רבים לא גזרו¹⁹⁷ אבל גחלת של עץ שייך בה כיבוי¹⁹⁷ ואף אם היא מונחת במקום שריבים נזוקים בה אסור לכבותה להמחייבים מלאכה שאינה צריכה לגופה¹⁹⁷ שאיסור של תורה לא הותר לעולם אלא במקום פיקוח נפש שלבד¹⁹⁷ אבל להאומרים שמלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדברי סופרים מותר לכבות אפילו גחלת של עץ המונחת במקום שריבים נזוקים בה¹⁹⁷ שבמקום הזק הגוף לא גזרו¹⁹⁷ אף על פי שגזרו במקום הפסד ממון¹⁹⁷ וכן עיקר¹⁹⁷ (ואעפ"כ כל בעל נפש יש לו להחמיר לעצמו¹⁹⁷):

שלה דין הכית שנשכרה וכו' ה' סעיפים:

א הכית¹⁹⁷ של יין או שמן שנשכרה גזרו החכמים שלא יציל ממנה אלא לצורך אותה שבת בלבד¹⁹⁷ כגון אם נשכרה כליל שבת קודם אכילה¹⁹⁷ יציל ממנה לג' סעודות¹⁹⁷ ובשחרית לשתן סעודות ובמנחה לסעודה אחת שאם יהיה מותר לו להציל הרבה יש לחוש שמה מחמת מדרת ההצלה שהוא בהול ונחפו להציל ישכח שהיום שבת ויביא

רצד רש"י שם. לבוש שם.
רצה רש"י שם ר"ה אבל. ובחיים צב, א ר"ה אבל.
רצו שמואל שם אליבא דרבי יהודה. רנב"ם פ"א ה"ז.
 שו"ע שם לרעת הרנב"ם. וכדלעיל סי' רעח ס"ג.
רצז ראה גם לעיל סי' שמו סוף סכ"ב.
רצח גבי שם אליבא דרבי שמעון. מור וש"ע שם.
רצט מ"ז סוף סק"ב. מ"א סק"ה.
 ש מ"א שם. וכדלעיל סכ"ה.
שא ראה גם לעיל סי' שפז שם. וראה גם לעיל סי' רסו.
 ק"א סק"ב: רמ"ל מלאכה שא"צ לגופה פמור.
 וראה גם מ"מ וציונים כאן.
שב ראה גם לעיל שם: במקום שאפשר.

סימן שלה
א מנשה קמג, כ. מור וש"ע פ"א.
ב משמעות הבריות שם.
ג רמב"ם פכ"ב רמ"ז.
ד מ"א סק"א.
ה מנשה שם. מור וש"ע שם.

רפב ראה א"ק ח"ב ע' סאי"ס בירור רעת רבינו בזה.
רפג סי' זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה שם שו"ע ורמ"א סי' זמ"ז וש"ך סק"א. סדור דיני פדיון הבן (הוספת לעיר ה"א).
רפד תרומת הדשן שם בשם מור"ם מרומנוברג. רמ"א שם.
רפה רמ"א י"ד סי' קפח בסופו. וראה לקמן שם סק"ב.
רפו מ"א סי' תקמח סק"ב.
רפז מ"א שם.
רפח סי' זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה שם שו"ע ס"ג ובמ"א סק"ג. וראה גם מ"א כאן סק"ג. וראה תנו אנה"ת פ"ג.
רפט אור ורע שם. רמ"ב אות ג.
רצ רש"י מב, א ר"ה גחלת. רנב"ם פ"ב ה"ב. לבוש סכ"א. וראה לעיל סי' שיח ס"ז (שיש בוה משום מבישל).
רצא ראה רש"י קלר, א ר"ה בגחלת. לבוש שם. מ"א סק"ל"ה לקמן סי' תקי ס"ה. סי' תצה סוף מ"ב וק"א סק"ב (גדר מלאכה נעדר).
רצב רש"י מב, א שם. לבוש שם.
רצג שמואל שם. מור וש"ע סכ"ז.